

บทคัดย่อ

กระเทียมเป็นพืชสมุนไพรที่นิยมนำมาใช้เป็นส่วนประกอบสำคัญในอาหารไทย ซึ่งอุดมไปด้วยไฟโตนิวเทรียนท์ที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ปัจจุบันกระเทียมไทยมีราคาสูงเมื่อเทียบกับกระเทียมนำเข้า เนื่องจากเกษตรกรใช้ปุ๋ยและสารเคมีเกษตรเพิ่มมากขึ้นเพื่อเร่งให้กระเทียมหัวใหญ่ เกิดการระบาดของโรค/แมลง ซึ่งกระเทียมที่อ่อนแอต่อโรคมักมีคุณภาพหัวต่ำผุเร็ว อายุเก็บรักษาสั้น จึงถูกกดราคาซื้อขาย การสร้างมูลค่าแก่กระเทียมไทยให้สามารถแข่งขันกับกระเทียมนำเข้าและรองรับการเปลี่ยนแปลงของราคาระเทียมนั้น พันธุ์กระเทียมไทยที่มีศักยภาพการผลิตและมีคุณค่าทางโภชนาการสูงเป็นทางหนึ่งที่สามารถยกระดับราคากระเทียมไทย และปรับลดการใช้ปุ๋ยเคมีแล้วหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากขึ้นซึ่งจะช่วยลดต้นทุนหัวพันธุ์ อีกทั้งเพิ่มมูลค่ากระเทียมจากการปลอดสารเคมี (อาหารปลอดภัย) ซึ่งการศึกษาวิจัยเน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการยอมรับร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อทดสอบและคัดเลือกพันธุ์กระเทียมที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงสำหรับปลูกบนพื้นที่สูง และ (2) เพื่อทดสอบอัตราปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพจากไข่ที่เหมาะสมสำหรับผลิตหัวพันธุ์กระเทียมบนพื้นที่สูง การทดลองได้ทดสอบปลูกพันธุ์กระเทียมจำนวน 30 พันธุ์ ที่ระดับความสูงของพื้นที่ 2 ระดับ คือ 400 และ 1,100 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง และทดสอบอัตราการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ 3 อัตรา พร้อมทดสอบฉีดพ่นน้ำหมักชีวภาพจากไข่ที่ 4 อัตรา ผลการทดลองพบว่า (1) พันธุ์น้ำปาด จ.อุตรดิตถ์ และพันธุ์แม่ฮ่องสอน จ.แม่ฮ่องสอน มีขนาดหัวพันธุ์ใหญ่สุดที่ 3.39 และ 3.74 เซนติเมตร ตามลำดับ และเมื่อปลูกในระดับพื้นที่สูง 1,100 MSL (อากาศเย็น) พบว่า พันธุ์น้ำปาด พันธุ์แม่ฮ่องสอน พันธุ์เชียงดาว และพันธุ์บ้านโฮ่ง มีปริมาณสาร Diallyl disulfide, Diallyl trisulfide สารกลุ่ม Flavonoid และปริมาณธาตุ Fe สูง และ (2) พื้นที่ระดับความสูง 800 MSL กรรมวิธีใส่ปุ๋ยอินทรีย์อัตรา 25 กก.ต่อไร่ ฉีดพ่นน้ำหมักชีวภาพจากไข่ 20 มล.ต่อน้ำ 20 ลิตร ให้ผลผลิตกระเทียมสดสูงสุด 844 กก.ต่อไร่ สำหรับพื้นที่ระดับความสูง 1,100 MSL กรรมวิธีใส่ปุ๋ยอินทรีย์อัตรา 25 กก.ต่อไร่ ฉีดพ่นน้ำหมักชีวภาพจากไข่ 30 มล.ต่อน้ำ 20 ลิตร และกรรมวิธีใส่ปุ๋ยอินทรีย์อัตรา 75 กก.ต่อไร่ ฉีดพ่นน้ำหมักชีวภาพจากไข่ 10 มล.ต่อน้ำ 20 ลิตร ให้ผลผลิตกระเทียมสดสูงสุด 1,240 กก.ต่อไร่ และผลการทดสอบความงอกของกลีบกระเทียมที่ปลูกโดยใส่ปุ๋ยเคมี ใส่ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ และใส่อินทรีย์ ที่อายุ 10 วันหลังปลูก พบว่ามีความงอกร้อยละ 16, 30 และ 40 ตามลำดับ ซึ่งเกษตรกรพึงพอใจในความงอกของกลีบกระเทียมที่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์มากที่สุดเนื่องจากกระเทียมงอกสม่ำเสมอพร้อมกัน ทำให้เกษตรกรสะดวกในการดูแลจัดการแปลงกระเทียม

คำสำคัญ: พื้นที่สูง คุณค่าทางโภชนาการ เพิ่มมูลค่า อินทรีย์